

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор науково-методичної та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20 15 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Патопсихологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **6.010101 «Дошкільна освіта»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма «Патопсихологія» для студентів за напрямом підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта».

Розробники: О.Р. Ткачишина, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “25” серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та

навчальної роботи Інституту людини _____ Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Патопсихологія» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану напряму підготовки 6.010101 – Дошкільна освіта денної форми навчання.

Навчальна дисципліна «Патопсихологія» характеризується тісними міждисциплінарними зв'язками із загальною психологією, медичною психологією, психіатрією та багатьма іншими галузями психологічних та медичних знань. Вивчення курсу «Патопсихологія» сприяє поглибленому розумінню структури і закономірностей психічної діяльності дозволяє індивідуалізувати систему діагностичних, лікувальних психопрофілактичних та експертних заходів.

Предметом викладання дисципліни «Патопсихологія» є вивчення закономірностей розпаду психічної діяльності та властивостей особистості при хворобі.

Метою вивчення дисципліни «Патопсихологія» є підготовка студентів до практичної роботи з людьми, в якій має реалізуватися індивідуальний підхід, враховуватись внутрішня та зовнішня детермінація, а також, мають співвідноситись природні та соціальні чинники поведінки людини.

Знання, уміння й навички, отримані при проходженні курсу, сприяють глибшому розумінню змісту й процедури психологічного дослідження, його предмета, об'єкта й інших базових складових.

Завданнями курсу є:

1. Ознайомити студентів з особливостями виникнення та протікання відхилень у психічному розвитку людини.
2. Вивчення форм та механізмів порушень окремих психічних процесів, свідомості та самосвідомості.
3. Застосування окремих методів дослідження в психологічній практиці прикладного й наукового дослідження.
4. Познайомити студентів з особливостями планування психологічного дослідження, обробки й інтерпретації результатів.
5. Розуміння етіології, клініки та терапії психічних розладів з урахуванням особливостей реабілітації особистості.

Для практичного засвоєння вивченого матеріалу студенти виконують роботу, присвячену аналізу різних патопсихологічних станів, самостійно розробляють психодіагностичний інструментарій із урахуванням порушення психіки та надають рекомендації щодо психологічної реабілітації таких хворих. Як вихідні дані у таких видах робіт використовують сучасні психологічні публікації.

Курс «Патопсихології» є логічним продовженням таких дисциплін, як «Загальна психологія», «Клінічна психологія», «Психофізіологія», «Анатомія та фізіологія людини».

Опанувавши курс, студент повинен:

Знати:

- методологічні принципи та основні напрями патопсихологічних досліджень;
- принципи побудови патопсихологічного обстеження;
- клінічні прояви розладів основних психічних процесів;
- закономірності та механізми порушень психічних процесів;
- закономірності та перебіг розладів свідомості та самосвідомості;
- особливості невротичних порушень та ендогенних психічних захворювань;
- характеристику порушень психічного розвитку особистості.

Вміти:

- застосовувати отримані знання з патопсихології на практиці;
- підбирати адекватні експериментальні методики патопсихологічного дослідження;
- сформулювати мету і задачі патопсихологічного дослідження;
- вивчити медичну документацію хворого;
- дослідити стан психічних функцій, процесів, станів пацієнта;
- виявити патопсихологічні реєстр-синдроми;
- провести аналіз отриманих результатів патопсихологічного дослідження;
- сформулювати висновки та скласти протокол досліджень;
- правильно оцінювати проблематику клієнта;
- визначати рекомендований в конкретному випадку метод терапії;
- застосовувати окремі психотерапевтичні вправи та методики.

У процесі вивчення дисципліни «Патопсихологія» у студентів формуються наступні **компетенції**:

- вміння аналізувати фактори, які активізують чи гальмують розвиток особистості у процесі онтогенезу та соціогенезу;
- надавати фахову допомогу особам із відхиленнями у психічному розвитку;
- розробляти програму патопсихологічного дослідження;
- аналізувати медичну документацію хворого;
- вміння досліджувати стан психічних функцій, процесів, станів пацієнта.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни становить 90 год., із них 18 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 6 год. – індивідуальна робота, 45 год. – самостійна робота, 5 год. – модульний контроль.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Патопсихологія» завершується складанням заліку.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Кількість кредитів 2,5	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Нормативна
	Напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»	
Модулів – 2	Спеціальність: _____	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: наукове дослідження у вигляді реферату		Семестр
Загальна кількість годин – 90		7-8-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3		18 год.
		Семінарські
		16 год.
		Практичні
		-
	Самостійна робота	
	45 год.	
	Індивідуальні завдання	
	6 год.	
	Модульний контроль:	
5 год.		
Вид контролю:		
залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторні:	лекцій	семінарські і практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підготовка до екзамена	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Методологічні основи патопсихології									
1.	Предмет та завдання патопсихології. Принципи побудови патопсихологічного обстеження		3	2		1	2		
2.	Порушення свідомості і самосвідомості		4	2	2		4		
3.	Порушення уваги, відчуття, сприймання		2	2			4		
4.	Порушення пам'яті та мислення		3	2		1	6		
5.	Емоційно-вольові порушення		5	2	2	1	6		2
Разом		41	17	10	4	3	22	0	2
Змістовий модуль II. Розлади особистості									
6.	Невротичні порушення		7	2	4	1	8		
7.	Ендогенні психози. Реактивні психози		9	4	4	1	8		
8.	Розумова відсталість. Порушення психічного розвитку		7	2	4	1	7		3
Разом		49	23	8	12	3	23		3
Разом за навчальним планом		90	40	18	16	6	45	0	5

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Методологічні основи патопсихології

Лекція 1. Предмет та завдання патопсихології. Принципи побудови патопсихологічного обстеження (2 год.)

Предмет патопсихології як галузі психологічної науки. Співвідношення патопсихології з суміжними дисциплінами: нейропсихологією, психіатрією, дефектологією. Наукові, практичні та методологічні передумови виділення патопсихології в самостійну галузь психологічного знання. Значення психології для теорії загальної та медичної психології. Завдання патопсихології. Критерії оцінки психічного здоров'я. Принципи побудови патопсихологічного дослідження. Методи вивчення медичної документації. Патопсихологічний експеримент. Методи клініко-психологічного дослідження (клінічне інтерв'ю, психологічна бесіда, збір психологічного анамнезу).

Ключові поняття: патопсихологія, психопатологія, клініко-психологічні дослідження, патопсихологічні реєстр-синдроми, реабілітація, психотерапія, рівні психічного здоров'я, патопсихологічне дослідження.

Рекомендована основна література: 4, 7, 10, 16, 19, 20, 21.

Рекомендована додаткова література: 1, 3, 5, 9.

Лекція 2. Порушення свідомості і самосвідомості (2 год.)

Розуміння свідомості у філософії, психіатрії та психології. Проблема свідомого та несвідомого у психології та патопсихології. Види порушення свідомості. Форми виключення свідомості (оглушення, сопор, кома та ін.). Форми потьмарення (порушення, розлади, зміни) свідомості: делірій, онейроїд, паморочне потьмарення свідомості, аменція та ін. Розлади самосвідомості (деперсоналізація, дереалізація), їх характеристика. Дослідження свідомості особистості.

Ключові поняття: свідомість, оглушення, сопор, кома, непритомність, делірій, онейроїд, паморочне потьмарення свідомості, аменція, деперсоналізація, дереалізація.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 7, 14, 20, 21

Рекомендована додаткова література: 1, 4, 5.

Лекція 3. Порушення уваги, відчуття, сприймання (2 год.)

Порушення уваги, основні види: слабкість активної уваги, підвищена зосередженість уваги, відвертання уваги, підвищене відволікання (гіперметаморфоз уваги), зменшення об'єму уваги, інертність уваги. Методи дослідження уваги (психофізіологічні і патопсихологічні). Розлади відчуттів: гіперестезія, гіпестезії, парестезії, сенестопатії та ін. Порушення сприймання (агнозії, ілюзії,

галюцинації). Класифікація галюцинацій за органами відчуттів і ступенем складності; істинні та псевдогалюцинації, їх загальна характеристика. Методи дослідження відчуттів, сприймання та уявлень.

Ключові поняття: увага, відвертання уваги, підвищене відволікання, інертність уваги, гіпопрозексія, апрозексія, гіперестезія, гіпестезія, парестезії, сенестопатії, агнозії, ілюзії, галюцинації.

Рекомендована основна література: 4, 7, 10, 16, 19, 21.

Рекомендована додаткова література: 1, 3, 5, 6.

Семінар 1. Розлади свідомості та самосвідомості, характеристика розладів уваги, відчуттів та сприймання.

Лекція 4. Порухення пам'яті та мислення (2 год.)

Психологічні механізми порушення пам'яті. Загальна характеристика розладів пам'яті: порушення запам'ятовування та відтворення, їх основні види. Форми порушення пам'яті: порушення безпосередньої пам'яті; порушення динаміки мнестичної діяльності; порушення опосередкованої пам'яті; порушення мотиваційного компоненту пам'яті. Дослідження пам'яті. Основні види порушення мислення. Класифікація розладів мислення. Формальні розлади мислення (за темпом, логічною стрункістю і цілеспрямованістю), їх загальна характеристика та особливості. Продуктивні розлади мислення (нав'язливі ідеї, надцінні ідеї та маячні ідеї), їх основні прояви. Характеристика маячення. Методи дослідження мислення.

Ключові поняття: пам'ять, гіпомнезії, амнезії, гіпермнезії, парамнезії, псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії, мислення, ментизм, шперунг, паралогічне мислення, резонерство, маячення.

Рекомендована основна література: 3, 4, 7, 9, 14, 16, 19, 21

Рекомендована додаткова література: 1, 3, 4, 7.

Лекція 5. Емоційно-вольові порушення (2 год.)

Основні розлади емоцій та почуттів, їх загальна характеристика та особливості проявів: емоційна гіпестезія та гіперестезія почуттів, амбівалентність, гіпотимія та гіпертимія, відсутність почуттів. Дослідження емоцій та почуттів. Вольові якості особистості, порушення вольової активності людини. Характеристика розладів волі, їх основні прояви: гіпобулія, гіпербулія, абулія. Патологічні потяги (парабулія, клептоманія, піроманія, дромоманія та ін.).

Ключові поняття: емоції, емоційна гіпестезія, гіперестезія почуттів, амбівалентність, гіпотимія, гіпертимія, воля, гіпобулія, гіпербулія, абулія, парабулія, клептоманія, піроманія, дромоманія.

Рекомендована основна література: 4, 5, 7, 14, 16, 21.

Рекомендована додаткова література: 1, 2, 4, 6.

Семінар 2. Клінічні прояви розладів пам'яті, характеристика розладів мислення та емоційно-вольових порушень.

Контрольно-модульна робота 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Розлади особистості

Лекція 6. Невротичні порушення (2 год.)

Психогенії, загальна характеристика, природа їх виникнення. Основні види психогеній. Характеристика невротичних та неврозоподібних розладів. Поняття неврозу, причини виникнення, основні форми неврозів. Клінічні прояви неврозів. Неврастенія, сутність та причини її виникнення. Основні прояви неврастенії. Істеричний невроз: особливості перебігу, причини формування. Невроз нав'язливих станів, загальна характеристика, основні прояви. Причини виникнення неврозу нав'язливих станів. Афективні порушення та розлади мови, їх загальна характеристика та основні прояви.

Ключові поняття: психогенії, невроз, неврастенія, невротичні реакції, реактивні психози, істерія, нав'язливі стани.

Рекомендована основна література: 1, 4, 5, 6, 7, 11, 15, 17, 21

Рекомендована додаткова література: 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10.

Семінар 3. Клінічна картина невротичних розладів особистості.

Семінар 4. Характеристика невротичних реакцій та неврозів у дітей.

Лекція 7-8. Ендогенні психози. Реактивні психози (4 год.)

Причини і розвиток ендогенних психічних захворювань. Визначення шизофренії, історичні аспекти вивчення хвороби. Шизофренія: характеристика основних симптомів та особливості перебігу. Зміни особистості та розлади психічних функцій при шизофренії. Особливості продромального періоду при повільному початку шизофренії. Маніакально-депресивний психоз: фази, особливості перебігу. Маскована (прихована) депресія. Епілепсія: клінічні симптоми, особливості перебігу. Класифікація безсудомних епілептичних пароксизмів. Реактивні психози: їх види та причини виникнення.

Ключові поняття: шизофренія, розщеплення психіки, аутизм, емоційне отупіння, мутизм, ехोलалія, ехопраксія, маніакально-депресивний психоз, маскована депресія, епілепсія.

Рекомендована основна література: 3, 4, 7, 9, 14, 16, 19, 21

Рекомендована додаткова література: 2, 5, 6, 7, 10.

Семінар 5. Особливості ендогенних психічних захворювань.

Семінар 6. Зміни особистості та розлади психічних функцій при психічних захворюваннях.

Лекція 9. Розумова відсталість. Порушення психічного розвитку (2 год.)

Сутність явища затримки психічного розвитку. Основні причини затримки психічного розвитку у дітей. Особливості психічного розвитку дошкільників. Типи затримки психічного розвитку: гармонійний психофізичний інфантилізм, органічний інфантилізм, церебрально-органічна затримка, соматогенна затримка, педагогічна та мікросоціальна занедбаність, основні прояви та причини виникнення. Розумова відсталість. Олігофренія. Ступені (форми) олігофренії: дебільність, імбецильність та ідіотія, їх особливості. Деменція: сутність, прояви та основні типи.

Ключові поняття: затримка психічного розвитку, гармонійний психофізичний інфантилізм, органічний інфантилізм, церебрально-органічна затримка, соматогенна затримка, олігофренія, дебільність, імбецильність, ідіотія, деменція.

Рекомендована основна література: 5, 6, 12, 15, 17, 18.

Рекомендована додаткова література: 1, 3, 5, 7.

Семінар 7. Особливості затримки психічного розвитку у дітей.

Семінар 8. Порушення психічного розвитку у дітей.

Контрольно-модульна робота 2.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Патопсихологія»

Разом: 90 год., лекції – 18 год., семінарські заняття – 16 год., модульний контроль – 5 год., самостійна робота – 45 год., індивідуальна робота – 6 год., залік – 1 год.

Модулі	Змістовий модуль I (1 семестр)					Змістовий модуль II (2 семестр)					
Назва модуля	<i>Методологічні основи патопсихології</i>					<i>Розлади особистості</i>					
Кіл. балів за модуль	62 балів					80 балів					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Теми лекцій (за відвідув. 1 бал)	Предмет і завдання патопсихології. Принципи побудови патопсихологічного обстеження	Порушення свідомості і самосвідомості	Порушення уваги, відчуття, сприймання	Порушення пам'яті та мислення	Емоційно-вольові порушення	Невротичні порушення	Ендогенні психози	Реактивні психози	Розумова відсталість. Порушення психічного розвитку		
Теми семінар. занять (за відвідув. 1 бал)	Розлади свідомості та самосвідомості, характеристика розладів уваги, відчуттів та сприймання			Клінічні прояви розладів пам'яті, характеристика розладів мислення та емоційно-вольових порушень		Клінічна картина невротичних розладів особистості	Характеристика невротичних реакцій та неврозів у дітей	Особливості ендогенних психічних захворювань	Зміни особистості та розлади психічних функцій при психічних захворюваннях	Особливості затримки психічного розвитку у дітей	Порушення психічного розвитку у дітей
Бали за роб. на семін. зан.	10 балів			10 балів		10 балів		10 балів		10 балів	
Самост. робота	Внесок вітчизняних вчених у розвиток патопсихології (5 б.)			Порушення психічних процесів у дітей та методи їх дослідження (5 б.)		Невротичні реакції та неврози у дітей (5 б.)		Аутизм: сутність, причини виникнення, основні прояви (5 б.)		Загальна характеристика психопатій (5 б.)	
Види пот. конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					
ІНДЗ	Реферат (30 б.)										
Підсум. контроль	Коефіцієнт: $172: 100 = 1,72$ кр.										
	ЗАЛІК										

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1.

Розлади свідомості та самосвідомості, характеристика розладів уваги, відчуттів та сприймання (2 год.)

1. Види порушення свідомості. Форми виключення свідомості.
2. Форми потьмарення (порушення, розлади, зміни) свідомості.
3. Розлади самосвідомості. Дослідження свідомості особистості.
4. Порушення уваги, основні види.
5. Методи дослідження уваги (психофізіологічні і патопсихологічні).
6. Розлади відчуттів. Порушення сприймання (ілюзії, галюцинації та ін.).
7. Класифікація галюцинацій. Методи дослідження відчуттів, сприймання та уявлень.

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 7, 14, 16, 20, 21.

Рекомендована додаткова література: 1, 3, 4, 5, 9.

Семінар 2.

Клінічні прояви розладів пам'яті, характеристика розладів мислення та емоційно-вольових порушень (2 год.)

1. Форми порушення пам'яті. Дослідження пам'яті.
2. Основні види порушення мислення. Класифікація розладів мислення.
3. Формальні розлади мислення (за темпом, логічною стрункістю і цілеспрямованістю).
6. Продуктивні розлади мислення. Характеристика маячення.
7. Методи дослідження мислення.
8. Розлади емоцій та почуттів (емоційна гіпестезія та гіперестезія почуттів, амбівалентність, гіпотимія та гіпертипія).
9. Відсутність почуттів. Дослідження емоцій та почуттів.
10. Розлади волі (гіпобулія, гіпербулія та ін.).

Рекомендована основна література: 2, 3, 4, 7, 14, 16, 20, 21.

Рекомендована додаткова література: 1, 2, 4, 6, 9.

Семінар 3.

Клінічна картина невротичних розладів особистості (2 год.)

1. Психогенії, загальна характеристика, природа їх виникнення.
2. Поняття неврозу, причини виникнення.
3. Основні форми неврозів.
4. Неврастенія, сутність та основні прояви.
5. Невроз нав'язливих станів, його основні прояви.

Рекомендована основна література: 1, 4, 5, 6, 7, 11, 15, 17, 21

Рекомендована додаткова література: 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10.

Семінар 4.

Характеристика невротичних реакцій та неврозів у дітей (2 год.)

1. Невротичні реакції і неврози у дітей.
2. Причини виникнення дитячих неврозів.
3. Тики: прояв, причини виникнення.
4. Особливості розвитку психопатії у дітей, основні прояви.
5. Характеристика основних проявів епілепсії у дітей.

Рекомендована основна література: 1, 5, 6, 7, 11, 15, 17, 18

Рекомендована додаткова література: 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10.

Семінар 5.

Особливості ендогенних психічних захворювань (2 год.)

1. Причини і розвиток ендогенних психічних захворювань.
2. Шизофренія: характеристика основних симптомів та особливості перебігу.
3. Маніакально-депресивний психоз: фази, особливості перебігу.
4. Маскована (прихована) депресія.
5. Епілепсія: клінічні симптоми, особливості перебігу.
6. Реактивні психози: їх види та причини виникнення.

Рекомендована основна література: 3, 4, 7, 9, 14, 16, 19, 21

Рекомендована додаткова література: 2, 5, 6, 7, 10

Семінар 6.

Зміни особистості та розлади психічних функцій при психічних захворюваннях (2 год.)

1. Зміни особистості та розлади психічних функцій при шизофренії.
2. Розлади психічних функцій при маніакально-депресивному психозі.
3. Особливості проявів депресії.
4. Зміни особистості та психічних функцій при епілепсії.

Рекомендована основна література: 3, 4, 7, 9, 14, 16, 19, 21

Рекомендована додаткова література: 2, 5, 6, 7, 10

Семінар 7.

Особливості затримки психічного розвитку у дітей (2 год.)

1. Сутність явища затримки психічного розвитку.
2. Особливості психічного розвитку дошкільників.
3. Основні причини затримки психічного розвитку у дітей.
4. Типи затримки психічного розвитку.
5. Специфіка навчання дітей із затримкою психічного розвитку.

Рекомендована основна література: 15, 17, 18

Рекомендована додаткова література: 5, 7, 10,11.

Семінар 8.

Порушення психічного розвитку у дітей (2 год.)

1. Розумова відсталість. Олігофренія.
2. Характерні прояви олігофренії. Порушення психічних функцій при олігофренії.
3. Причини виникнення олігофренії.
4. Ступені (форми) олігофренії, їх сутність та особливості.

Рекомендована основна література: 15, 17, 18, 19

Рекомендована додаткова література: 5, 7, 10,11.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Методологічні основи патопсихології

Тема: Предмет і завдання патопсихології (2 год.)

1. Проаналізувати рекомендовану літературу та зробити конспект на тему «Внесок вітчизняних вчених у розвиток патопсихології» (5 б.).

Тема: Порушення пам'яті та мислення (6 год.)

1. Опрацювавши рекомендовану літературу виписати основні порушення психічних процесів у дітей та методи їх дослідження (5 б.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Розлади особистості

Тема: Невротичні порушення (8 год.)

1. На основі рекомендованої літератури опрацювати та зробити конспект на тему «Невротичні реакції та неврози у дітей» (5 б.).

Тема: Ендогенні психози. Реактивні психози (8 год.)

1. Опрацювати та зробити ґрунтовний конспект на тему «Аутизм у дітей: сутність, причини виникнення, основні прояви» (5 б.).

Тема: Розумова відсталість. Порушення психічного розвитку (7 год.)

1. На основі рекомендованої літератури зробити конспект на тему «Загальна характеристика психопатій, причини їх виникнення» (5 б.).

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.		
Методологічні основи патопсихології		
Тема 1. Предмет та завдання патопсихології. Принципи побудови патопсихологічного обстеження (2 год.)	Індивідуальне заняття	5
Тема 2. Порушення свідомості і самосвідомості (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль.	
Тема 3. Порушення уваги, відчуття, сприймання (4 год.)	Семінарське заняття Модульний контроль	
Тема 4. Порушення пам'яті та мислення (6 год.)	Семінарське заняття Модульний контроль,	
Тема 5. Емоційно-вольові порушення (6 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття модульний контроль.	5
Змістовий модуль II.		
Розлади особистості		
Тема 6. Невротичні порушення (8 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль.	5
Тема 7. Ендогенні психози. Реактивні психози (8 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль.	5
Тема 8. Розумова відсталість. Порушення психічного розвитку (7 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль.	5
<i>Разом: 45 год</i>	<i>Разом: 25 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД письмовим звітом.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(наукового дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно

Достатній	21-25	Добре
Середній	11-20	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

Перелік тем для виконання ІНДЗ

1. Розвиток патопсихології як науки.
2. Патопсихологічна школа в Україні.
3. Сучасний стан патопсихології.
4. Патопсихологічне дослідження. Принципи та методи.
5. Підходи до розуміння свідомості у філософії, психіатрії та психології.
6. Розуміння свідомого та несвідомого в руслі психоаналітичних підходів.
7. Види порушень свідомості.
8. Розлади самосприйняття.
9. Психологічні теорії маячення.
10. Клінічна, психологічна феноменологія та психологічні механізми порушень сприйняття.
11. Співвідношення порушень пам'яті та уваги.
12. Методи дослідження та шляхи корекції динамічних розладів пам'яті.
13. Психологічні й психоаналітичні теорії розладів мислення.
14. Класифікація розладів мислення.
15. Етіопатогенез мовленнєвих розладів.
16. Вплив мотиваційної сфери на працездатність.
17. Порушення емоційних станів у хворих на невротичні розлади, психопатії та психози.
18. Методи дослідження патологічних реєстр-синдромів.
19. Характеристики патопсихологічних реєстр-синдромів при ендогенно-органічних хворобах (епілепсія, первинні атрофічні процеси в головному мозку)
20. Характеристики патопсихологічних реєстр-синдромів при екзогенно-органічних захворюваннях (інфекційні, інтоксикаційні, травматичні психози, їх наслідки та наслідки ЧМТ).
21. Втрата суспільно вироблених нормативів поведінки при емоційно-особистісних розладах.
22. Патопсихологічна семіотика шизофренії.
23. Патопсихологічна семіотика маніакально-депресивного психозу.
24. Патопсихологічні розлади особистості при наркоманії, алкоголізмі.
25. Пограничні нервово-психічні розлади.
26. Особливості організації та проведення психологічної експертизи.
27. Психоаналіз як герменевтичний метод пізнання. Вплив позасвідомого на життя людей.
28. Рівні функціонування особистості.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» із дисципліни «Патопсихологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1., табл. 8.2.

Таблиця 8.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій (1 бал)	9
2	Відвідування практичних занять (1 бал)	8
3	Робота на семінарському занятті (10 балів)	50
4	Виконання модульної роботи (25 балів)	50
5	Виконання самостійної роботи (5 балів)	25
6	ІНДЗ (написання реферату) (30 балів)	30
	Підсумковий рейтинговий бал	172 бали

Індекс перерахунку: $172: 100=1,72$ кр.

Всі рейтингові бали, що набрав студент, вираховуються так: набрана студентом кількість балів ділиться на 1,72.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F

35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69-74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82-89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; позаяк у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді.

- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат, конспекти занять.
- **Комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проектів.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація, перегляд відео-касєт.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення:

репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю:

під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ підручники та навчальні посібники;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

ХII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства/ Ю.А. Александровский. - М.: Медицина, 2003. - 400с.
2. Базисное руководство по психотерапии. - Хайгл-Эверс.- СПб., 2001.

3. Бауэр М. и др. Психиатрия, психосоматика, психотерапия / М. Бауэр.- М.: АЛТЕЙА, 2009.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология / В.М.Блейхер. - Ташкент: Медицина, 1976. - 328с.
5. Бурлачук Л.Ф. Исследование личности в клинической психологии / Л.Ф.Бурлачук. - К.: Вища школа, 1979. - 176с.
6. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков / А.И. Захаров. – Л., 1988.
7. Зейгарник Б. В. Патопсихология: учеб. пособ. для студ. вузов / Б.В.Зейгарник . – 4-е изд., стер. – М.: Академия, 2006. – 208с.
8. Канарейкин К.Ф., Бахур В.Т. Эволюция психосоматической медицины // Клиническая медицина. - 1989. - Т.67, №12.
9. Каплан Г.И., Сэдок Б.Дж. Клиническая психиатрия / Каплан Г.И., Сэдок Б.Дж.. - М.: Медицина, 2004. - В 2-х тт.
10. Карвасарский Б. Д. Медицинская психология / Б. Д. Карвасарский. – Л., 2003.
11. Карвасарский Б.Д. Неврозы / Б. Д. Карвасарский. - М.: Медицина, 1990. - 573с.
12. Шольц Ф. Ненормальности детских характеров / Ф. Шольц. – М., 1983.
13. Якубик А. Истерия. – М., 1982.
14. Гуревич П.С. Клиническая психология: Учеб. пособ./П.С. Гуревич. - М., 2001.
15. Психология детей с отклонениями и нарушениями психического развития / Сост. и общ. ред. В.М. Астапова, Ю.В. Микадзе, Титова Н.М. - СПб.: Питер, 2001.
16. Левченко И. Ю. Патопсихология: Теория и практика: Учеб. пособ./ И.Ю. Левченко – 2-е изд., стер. – М.: Изд. центр «Академия», 2004. – 232 с.
17. Максимова Н. Ю., Милютіна К. Л., Піскун В. М. Основи дитячої патопсихології. – К.: Главник, 2008. – 160 с.
18. Мэш Эрик, Вольф Дэвид. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка. – 3-е междунар. изд. – СПб., 2007. – 511с.
19. Мягков И. Ф., Боков С. Н., Чаева С. И. Медицинская психология: пропедевтический курс. Учебник для вузов. – Изд. второе, перераб. и доп. – М.: Логос, 2003. – 320 с.
20. <http://www.psylib.org.ua/books/zeigb01/index.htm/> Электронный ресурс.
21. <http://psytupos.lviv.ua/studentam/> Электронный ресурс.

Додаткова:

1. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике / Л.Ф.Бурлачук, С.М. Морозов. – Санкт-Петербург, Питер: 2000. - 518с.
2. Личко А.Е. Личностный опросник Бехтеревского института (ЛОБИ) /Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. – Л.: Медицина, 1983. – С. 102-115.

3. Методы психологической диагностики. – М.: РАН, Институт психологии, 1994.
4. Практикум по психодиагностике. Дифференциальная психометрика / Под ред. В.В.Столина, А.Г. Шмелева. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 151с.
5. Практикум по психодиагностике. Прикладная психодиагностика. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1992.
6. Психодиагностика: теория и практика. Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1986. – 207с.
7. Психологическая диагностика: Учебное пособие. – М.: УРАО, 1997.
8. Романова Е.С., Потемкина О.Ф. Графические методы в психологической диагностике / Е.С. Романова, О.Ф. Потемкина. – М.: Дидакт, 1992.
9. Руденко В.Е. Цвет – эмоции – личность // Диагностика психических состояний в норме и патологии / В.Е. Руденко. – Л.: Медицина, 1980. – С.107-115.
10. Эльконин Д.Б. Детская психология / Д.Б. Эльконин. – М., 1960.
11. Эльконин Д.Б. Психология игры/ Д.Б. Эльконин. – М., 1978.